

Verslag – Thema: economie; groei & verdeling

Aanwezigen:

Ammarens Bruggenkamp, FMO
Marco verschuur, Larenstein
Arjan de Haan, ISS
Jur Schuurman, Agriterra
Maaïke Blom, MVO-consultant
Pieter Rop, consultant, microkredieten
Herman Mulder, 'worldconnector'
Max van der Sleen, Ecorys
Dijkstra Dijkstra, DGIS
Frans Bieckmann, The Broker
Dick van Blitterswijk, MDF
Jaap Meijers (verslaggever)

Agenda

1. Toelichting van het beleid (BuZa-DGIS)
2. Hoe geldig zijn de huidige grondslagen en veronderstellingen binnen OS?
3. Op weg naar IS, welke grondslagen en veronderstellingen moeten worden aangepast en hoe ?
4. Aanvullingen van het beleid per thema bepalen

Tjalling Dijkstra van DGIS opende de bijeenkomst met een toelichting op de manier waarop het ministerie aankijkt tegen economische groei en ontwikkeling.

Het doel van het stimuleren van economische groei is armoedebestrijding. Met economische groei wil men aan de ene kant absolute armoedevermindering -hoeveel mensen haal je uit armoede- en aan de andere kant relatieve armoedevermindering: het gat tussen arm en rijk verkleinen. In beide gevallen kun je kiezen voor een één-dimensionale benadering, waarbij het alleen gaat om inkomens, of om een multi-dimensionale benadering, waarin ook concepten als welzijn en empowerment worden meegenomen.

Tot voor kort werd dat nog 'pro-poor growth' genoemd, heet nu 'inclusive growth'. 'Er is nu eenmaal elke tien jaar een nieuwe term nodig', aldus Dijkstra. Het verschil is wel dat het nu meer over productiviteit gaat en dat er meer aandacht is voor herverdeling, of redistribution, onder meer via belastingen.

Dijkstra beschrijft enkele trends: de wereldeconomie ging veertig jaar heel goed, maar de welvaart zit nog vooral in de Verenigde Staten en Europa. Sub-Sahara Afrika blijft nog steeds achter; daar is de groei in 40 jaar maar een half procent, vooral door de grote bevolkingsgroei. In de tweede helft van de jaren '90 ging het een stuk beter, maar dat is grotendeels gebaseerd op de grondstofprijzen. Wereldwijd is de extreme armoede afgenomen, en dat is grotendeels te verklaren door de groei van China. In Sub-Sahara Afrika is de extreme armoede toegenomen.

Het doel van OS is armoedevermindering. Armoedevermindering gaat via economische groei en distributie van de groei. Dijkstra vindt dat ontwikkelingssamenwerking bij DGIS al

behoorlijk internationale samenwerking is. Coherentie is veelbesproken de laatste jaren, dat is dus al heel mondiaal. Frans Bieckmann reageert: je moet mondiale invloeden op je armoedevermindering-beleid wel meenemen.

Dijkstra over het verdelingsvraagstuk: je kunt niet verdelen als je niet groeit. Groeien kan leiden tot betere verdeling, maar ook tot een nog schevere groei. Vanuit OS is het doel armoedevermindering, niet groei op zich, dus verdeling hoort erbij.

Grote ongelijkheid slecht voor economische groei. Het leidt tot onzekerheid, conflicten en investeringsrisico's. Op lange termijn is het slecht omdat je geen structuren opbouwt (infra, financieel, onderwijs).

Er volgt een discussie over de vraag of eerst groei, of eerst de economie gestimuleerd moet worden. Zonder de een heb je de ander niet. Dick stelt vast dat er een spanning zit tussen groei en verdeling. Waar beginnen we, hoe zetten we het om in beleid?

Het gaat niet alleen om verdeling van inkomen. Veel socio-economische factoren bepalen of mensen zich goed voelen. Maar uiteindelijk heb je wel geld nodig om brood te kopen. Tachtig procent van de armoedevermindering komt door groei. Verdeling van land is iets anders, dat is een ander causaal verband.

Om in ontwikkelingslanden goede herverdeling van groei te bereiken, zouden de belastingen te hoog moeten zijn. Er zijn simpelweg niet genoeg rijken om via herverdeling de armen te compenseren. Maar zonder herverdeling stort een samenleving in. Hoe bereik je dat buiten de belastingen?

Landhervorming. Maar dat kan ook verkeerd uitpakken, Zimbabwe.

Work for labour

Subsidies. Gaat vaak fout (fertilizers)

Infrastructuur, gezondheidszorg, onderwijs

Herverdeling op globale schaal is er in de vorm van aid, trade, remittances. En coherentie.

Hoe kom je tot inclusive growth? Dijkstra laat zien welke factoren daarvoor nodig zijn volgens de growth commission van de OECD. Het zijn veel verschillende punten, met onder meer macro-economische stabiliteit, investeringen in landbouw en rurale ontwikkeling en het stimuleren van technologische innovatie.

Dick merkt op dat die lijst stevig gefocussed is op landen op zich. Frans ziet ook nog te weinig dat de analyse uitgaat van de mondiale invloeden op alle niveaus.

Coherentie gaat vooral over handel. Dijkstra stelt vast dat vrije toegang voor personen helemaal niet bespreekbaar is nu. Er ontstaat discussie over politieke haalbaarheid. 'We moeten niet praten over de politieke haalbaarheid van coherentie, het gaat om visie.' Sommige aanwezigen vinden dat je wel rekening moet houden met wat er al geprobeerd is, maar alleen in de uitvoering, en niet al van tevoren bij het vaststellen van de visie. Het uitgangspunt van deze 'policy tune partituur-schrijverij moet toch zijn: wat willen we bereiken?'

Rechtvaardige economische structuren zijn nodig, maar blijven instrumenteel. Als die niet gerealiseerd kunnen worden, dan moet het anders. De 'bottom billion' moeten op agenda blijven. "De core business is die bottom billion te bereiken."

Dijkstra merkt op dat er al veel is bereikt op het gebied van coherentie en eerlijke handel, zoals het ontkoppelde systeem van melksubsidies.

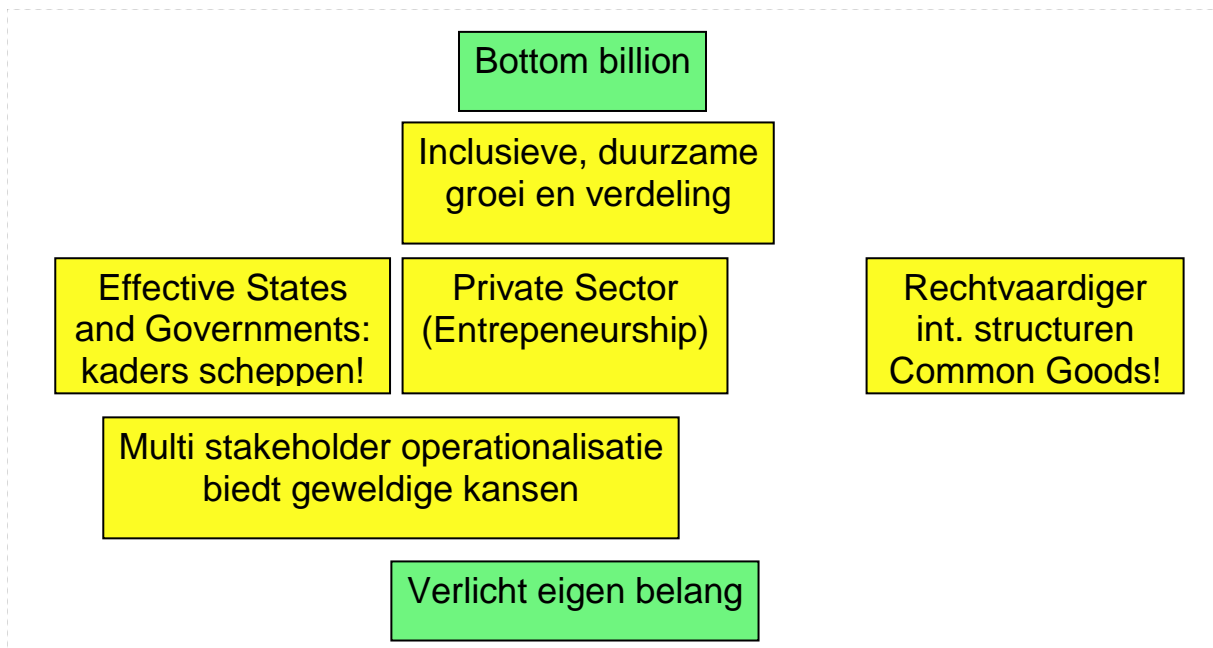
Waarom ontwikkelt sub-Sahara Afrika zich niet? Hebben ontwikkelingslanden het recht om opkomende industrieën te beschermen? Dat hebben de Aziatische tijgers ook gedaan. Volgens Dijkstra heeft Afrika ook geprobeerd, maar leidde het daar alleen tot inefficiëntie. Democratie leidt tot betere verdeling. Er wordt opgemerkt dat het dan misschien wel het meest nuttig is als we ons in de eerste plaats richten op democratisering.

Een discussie over of afschermen van economieën moet mogen. Arjan stelt dat als het om groei gaat, de staat het moet doen. Alle ontwikkeling vindt plaats achter protectionisme. Zie China, Korea. 'In onze theoretische voorstelling is heel belangrijk. Daar mag in staan dat protectionisme nuttig is.' Hij meent dat aan de uitkomst van het G20-overleg te zien is dat de Washington Consensus helemaal terug is.

Dick: we moeten een list verzinnen, een andere aanpak is nodig omdat we er van uit kunnen gaan dat economische structuren niet zomaar veranderen.

Mulder: ik mis entrepreneurship. Wat moet je doen om dat te promoten? In Korea centrale plannen, de staat komt met doelgericht macro-economisch beleid

Conclusie

- Verschillende stakeholders operationaliseren gezamenlijk.
- Dat betekent wel dat doelstellingen moeten samengaan (bottom billion + verlicht eigenbelang).
- Internationale structuren: lange adem, blijft wel nodig, maar meet resultaten af aan investering en beschikbare marges.